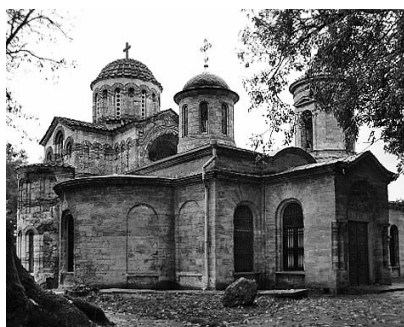

ІВАНА ПРЕДТЕЧІ Церква, Івано-Предтеченська церква, Усікновення голови Івана Предтечі Церква

Розташ. у м. Керч АР Крим. Збудована у 10 ст. Є унікал. пам'яткою сх.-християн. архіт. школи. Подібні в архіт. плані до І. П. ц. культ. споруди існували в азіат. частині Візант. імперії, Константинополі. Класифікується як хрестово-купол. храм. Плоский купол за допомогою вітрил спирається на хрестоподібні склепіння, які підтримують чотири хрещаті стовпи. Вся конструкція стоїть на чотирьох мармур. колонах з візант.-коринф. капітелями, які свого часу слугували більш ранньому храму. Сх. (давня) частина І. П. ц. складена з білого каменю та плоскої цегли (плінфи), ряди яких чергуються. Смугове біло-рожеве мурування, яке характерне для візант. будівель, окрім своєї худож. привабливості, має також антисейсм. призначення. У період панування на Чорному та Азов. морях ґенуезців

(14–15 ст.) храм був досить відомим. У часи Крим. ханства (15–18 ст.) перетворено на мечеть. Після входження 1774 Керчі до складу Рос. імперії у ньому відновлено православне богослужіння. У документах того часу згадується як грец. церква без посвяти святому. Від поч. 19 ст. — сучасна назва. У 1-й пол. та наприкінці 19 ст. І. П. ц. розширено. 1836 видовжено зх. фасад, а 1845 до нього добудовано кам'яну дзвіницю за проектом арх. О. Дігбі. 1896 до осн. будівлі з Пн. добудовано бічний вівтар. У 1930-х рр. І. П. ц. закрито «через відсутність приходу». 1963 їй надано статус пам'ятки архітектури респ. (УРСР) значення. Унаслідок реставрац. робіт в остан. чв. 20 ст. первісне ядро споруди звільнено від нашарувань до метра завтовшки, відтворено аркатури та ін. архіт. деталі; відновлено спотворений у 19 ст. купол і шістнадцятигран. барабан; в інтер'єрі розкрито для експонування залишки стін нартекса із зх. порталом в обрамленні мармур. колон; усунуто деформації у підбаневих стовпах і мармур. колонах. Водночас реставровано й прибудови 19 ст. Відповідно до об'ємно-простор. композиції інтер'єру встановлено велике бронз. панікадило, світильники. 1991 за дослідж. і реставрацію І. П. ц. Є. Лопушинська отримала Держ. премію УРСР у галузі архітектури. Розміри давнього храму складали 11 × 9 м² при вис. 15,8 м, нині разом із дзвіницею (вис. 21 м) — 30,5 × 22,5 м². 1990 І. П. ц. передано керчен. православ. реліг. громаді (нині УПЦ МП).

А. І. Шушківський

Бібліографічний опис:

Івана Предтечі Церква, Івано-Предтеченська церква, Усікновення голови Івана Предтечі Церква / А. І. Шушківський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-14131>. — Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).